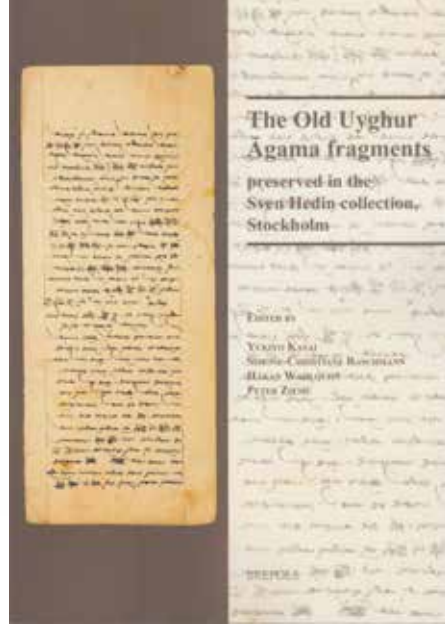

THE OLD UYGHUR ĀGAMA FRAGMENTS

Mehmet ÖLMEZ

Eski Uygurca metinler; bugün dünyanın birkaç ülkesinde, müze ve kütüphanelerde korunmaktadır. Bu ülkelerden birisi de İsveç'tir. Ünlü İsveçli gezgin Sven Hedin'in Orta Asya seyahatleri sırasında bulup getirdiği ve içerisinde 長阿含經 *Chang ehanjing* (*Dīrghāgama*), 中阿含經 *Zhong ehanjing* (*Madhyamāgama*), 別譯雜阿含經 *Bieyi Zaehanjing* (*Samyuktāgama*), 增一阿含經 *Zengyi ehanjing* (*Ekottarāgama*) gibi Buddhist Çince metinlerden Uygurcaya çeviriler içeren bu değerli varaklar; 1980 yılında Kōgi Kudara'nın yayımlanmamış bir çalışmasıyla 41 parça hâlinde tasnif edilmiş, çevri yazıları yapılmıştı: *A Provisional Catalogue of Uighur Manuscripts Preserved at the Ethnographical Museum of Sweden*, 1980. Ben de 1993-1994'te söz konusu çalışma için (*Uigurisches Wörterbuch*'ta kullanılmak üzere) geçici bir dizin hazırlamıştım. Kudara'nın bu çalışması *Uigurisches Wörterbuch*'un 4. fasikülünden itibaren kullanılmış ve söz konusu metinlerden yapılan alıntılar Kudara'ya göre değerlendirilmiştir: Klaus Röhrborn, *Uigurisches Wörterbuch*, Lieferung 4, *asankelg – ayat-*, Wiesbaden 1988, Bibliographie: Nachtrag 3, Nr. 2, 22, 25.

The Old Uyghur Āgama fragments preserved in the Sven Hedin collection, Stockholm, (editörler) Yukiyo Kasai, Simone-Christiane Raschmann, Håkan Wahlquist, Peter Zieme, *Silk Road Studies* XV, Brepols 2017, 298 + 32 sayfa.

Bu metinlerden 25-40 arasında kalan varakların çevri yazısı, İngilizce çevirisi, kısa açıklamalar, sözlük ve faksimile birlikte Masahiro Shōgaito tarafından hazırlanmış ve yayımlanmıştır: *The Uighur Abhidharmakośabhāṣya preserved at the Museum of Ethnography in Stockholm*, Wiesbaden 2014.

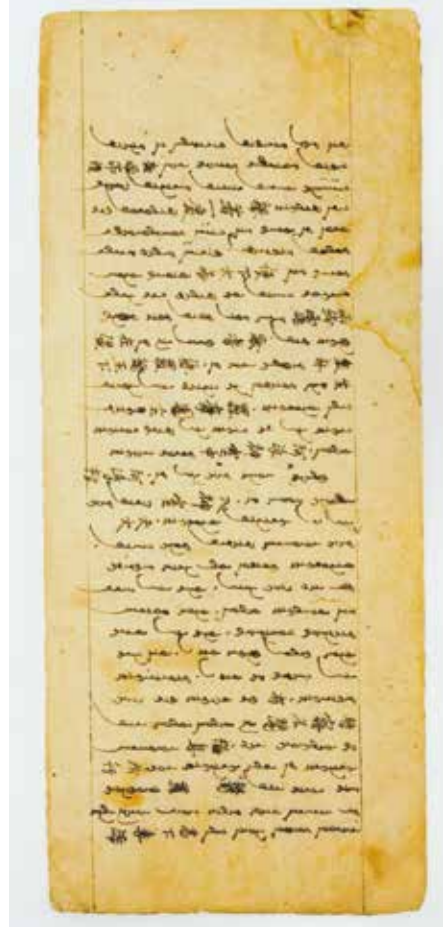
Burada kısaca değineceğimiz çalışma ise 1935.52 numarası ile kayıtlı söz konusu metinlerden 1-16 arasındaki varakların çevri yazısını, İngilizce (bazı bölümler Almanca) çevirilerini, açıklamalarını ve dizinlerini içerir.

Kitap, Sven Hedin Vakfı'nın çalışmaları Håkan Wahlquist'in sunuşu ile başlar. Bunu editörlerin giriş bölü-

mü izler. Kitaptaki bölümler sırasıyla Ablet Semet, Yukiyo Kasai, Klaus Röhrborn, Zekine Özertural, Simone-Christiane Raschmann, Peter Zieme, Jens Wilkens ve Abdurishid Yakup tarafından hazırlanmıştır. Kitabın sonunda 16 varağın renkli tıpkıbasımı yer alır. Kitabın 21.0 x 29.7 cm boyunda olması faksimilenin kullanım imkânını artırmıştır.

Hâkan Wahlquist'in sunuşunda; Sven Hedin'in yaptığı seyahatler, getirdiği yazmalar, bu yazmaların bulunduğu bölgeler ve hangi dillere ait olduklarına değinilir. Yine bu yazmalar üzerine yapılan çalışmaların kısa tarihi ve bu çalışmaların bibliyografyası yer alır.

Hazırlayanların girişinde ise yine çalışmaların kısa tarihi, Kudara'nın konuyla ilgili çalışmaları, metinlerin içeriği, çalışmada izlenen yöntem, ele alınan metinlerin Çince Tripitaka'da hangi sayfalara denk geldiği (Taisho yayını esasında), konuyla ilgili önceki yayınlar karşılaştırmalı bir liste içerisinde değerlendirilir. Burada ele alınan varaklarda ortalama 30 satırın yer aldığını göz önünde bulundurursak metinlerin toplamı 1000 satır civarındadır. Özellikle Eski Uygurca, genelde Türkoloji çalışmaları için çok önemli,

yararlı olan ortak çalışma dolayısıyla hazırlayanlara şükranlarımızı sunarız. Elbette ki bu değerli çalışma daha ayrıntılı, uzun değerlendirmeleri hak ediyor, gerektiriyor.